



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Capita Pietatis Christianæ, Interrogationibus Et  
Responsionibus vsitatis in Catechetica Methodo ita  
explicata, vt breuem sed integram hypotyposin doctrinæ  
purioris complectantur**

**Ferinarius, Johannes**

**Magdeburgi**

**VD16 W 3078**

De Poenitentia.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-36195**

pollutum horribilibus sordibus, & peccatis: Sed si  
 scio uoluntatem Dei esse, ut conuertar ad hunc  
 Regnum, & statuam regnum huius Domini, esse po-  
 nitus toto regno Diaboli. Non igitur arguam  
 eam mendacij, sed sustento me uoce Euangelij, &  
 toto pectore clamo: Credo Domine, opem ser im-  
 becillitati meae.

Complectitur igitur hoc caput, doctrinam de  
 poenitentia, de Iustificatione, & de peccato, quarum  
 rerum summam, breuissimè propono innotoribus.

## DE POENITENTIA.

Quid significat uocabulum  
 poenitentia?

Grammaticis significat reprehensionem, &  
 mutationem prioris uoluntatis, propositi, seu facti.  
 Magis igitur congruit uocabulum ad illam partem  
 conuersionis, quae nominatur contritio, seu ad do-  
 lores, & pauores. Sed Ecclesia hoc nomine usa est,  
 de tota conuersione, quae complectitur dolores, &  
 consolationem. Nam ita saepe loquitur uox diuina:  
 Gaudium est Angelis, de uno peccatore, agente  
 poenitentiam.

Uocabulum conuersio, est illustrius nomine  
 poenitentiae. Paulus utitur his duobus nominibus,  
 Iustificationis, & uiuificationis.

Quid est poenitentia?

Est seriuo expauescere, agnitione irae Dei, ad  
 uersus peccata, & rursus Fide in Christum, accipere  
 remissionem

remissionem peccatorum, reconciliationem, satisfactionem, & uiuificationem, & in hac fide noua re nouam obedientiam.

Quot sunt partes poenitentiae?

Tres sunt: Contritio, Fides, & Noua obedientia.

Quid est contritio?

Est uere expauescere, agnitione in se delictorum peccata nostra, & dolere quod Deum offenderit.

Quae sunt causae contritionis?

Spiritus sanctus, arguens peccata, & in corda hominum, uoce legis & Euangelij interpretantis, & mens excitata uerbo per quod excutit Deus terrores, ut cogitet de ira Dei, iustitias & cor serio expauescens ac dolens quod offenderit Deum.

Estne contritio necessaria?

Est, iuxta dicta: *Viuo ego nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur, & uiuat.* Haec copulatiua, praecipit conuersionem seu mutationem prioris propositi, & promittit uiuificationem. Cor. 7. *Tristitia quae est ad poenitentiam, uiuificatio.* Esae 66. *Ad quem respiciam, nisi ad contritum spiritu, & tremmentem sermones meos.*

CONTRA:

*De ignoto potest esse dolor.**Multa & magna peccata remittuntur nobis ignota.**Ergo contritio non est necessaria.*

Respondeo. Ad Maiorem. De ignoto non est dolor in specie, sed potest esse dolor in genere. Doleo in me multarum rerum esse ignorantiam, quas mea mens singulas ne quidem aspicere aut enumerare potest. Minor. Sit dolor in genere, detestans, & deplorans universam huius miseræ naturæ caliginem, & ætæq; depravationem, quia certum est multa & magna peccata remitti singulis, etiamsi non nouerunt ea in specie, iuxta dictum: Delicta quis intelligit: Ab occultis meis munda me. Neq; remissio est alligata ad doloris magnitudinem, vel ad sufficientem contritionem, sed illi accipiunt consolationem, qui fide eluctantur ex doloribus, & adiuti à Spiritu sancto, apprehendunt meritum Filij Dei.

Nec tamen ponendum est unicum aliquod momentum conversionis, vel insensibilis, vel subito desinantis. Quia totum onus peccati, dubitationum, caliginis, & peccantium motuum, non subito deponitur, in hac massa peccati. Sed sicut subinde crescit lux fidei, & consolatio in pijs, Ita etiam crescit agnitio peccati, & dolor de peccatis, ut scriptum est in prouerbijis Salomonis: Beatus qui semper est pauidus. Item, apud Paulum, operamini salutem cum timore & tremore.

A 1

CONTRA

## Contra:

Contraria non sunt in eodem subiecto.

In sanctis est dilectio Dei.

Ergo non est in eis timor.

Respondeo, Ad Maiorem: Contraria non sunt in eodem subiecto, scilicet, in gradibus excellentibus. Sed in gradibus remissis sunt simul. Minor: in sanctis est dilectio Dei, cum timore filiali, non seruilis.

Timor filialis est dolor, cum fide, qua accipitur dilectio Dei. Timor seruilis est dolor, fuga, & timor Dei, sine fide. Dolor autem sine fide, non est partus penitentiae. Sed in renascentibus est iustitia, in quibus miscentur sensus irae Dei, poenarum, & Fides, in qua est consolatio.

Secunda pars conuersionis,

Est fides. Eius definitio supra tradita est.

Recita Propositionem Euangelij, de  
Iusticia fidei.

Propter Filium Dei Mediatorem, & propter obedientiam, gratis, non propter ulla nostra merita sola fide accipimus, in veris paucibus poenitentia, & missionem peccatorum, & reconciliationem, & consolationem cum fide sustentamur; ipse Filius Dei nobis est efficax, dicit consolationem voce Euangelij ostendit misericordiam patris, liberat nos ex dolo inferorum, dat Spiritum sanctum. Perpetuo igitur fidei, id est, accepti Deo sumus propter obedientiam Mediatoris, simulq; donamur Spiritu sancto, & hereditatem

vite aeternae, propter Mediatoris, non propter nostram dignitatem, aut nostras virtutes, seu opera.

Recita aliqua illustria testimonia.

Hic omnes Prophetae testimonium perhibent, accipere remissionem peccatorum, per nomen eius, omnes, qui credunt in eum. Et haec propositio expressè constituitur Rom: 3. Omnes peccauerunt, & carent gloria Dei. Iustificamur autem gratis, ipsius gratia, per redemptionem, quae est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propiciatorem, per fidem, in sanguine eius.

Propter quas causas, necesse est retinere Exclusionem particulam. GRATIS, item, sola Fide:

Propter quatuor causas.

1. Ut Mediatori Filio Dei, tribuatur debitus honor, quod propter ipsum gratis, non propter nostram dignitatem ullam, accipiamus remissionem peccatorum, & reconciliationem. Nam hic honor est solius Filij Dei, esse agnum Dei tollentem peccata mundi.
2. Ut nostrae mentes teneant firmam consolationem. Quia si remissio penderet ex nostra dignitate, foret merita. Ita dicit Paulus: Ideo ex fide gratis, ut sit firma promissio.
3. Ut sit illustre discrimen, Legis, & Euangelij. Quia Lex non habet gratuitam promissionem. Sed particula gratis propter Christum: discernit Legem, & Euangelium.

A. 4. 2

4. Ut

4. Vt possit fieri inuocatio ad Deum. Quia  
 sputatio de nostra indignitate, item de particula  
 promissionis turbat inuocationem.

Ista igitur doctrina, firmiter retinenda est  
 quam perpetuus consensus Catholice Ecclesie  
 cui suffragantur etiam probati scriptores  
 quitate.

Iuniores meminerint hæc  
 dicta:

Augustinus: Totius fiducia certitudo, est  
 cioso sanguine Christi.

Ambrosius: 1. Cor. 1. Hoc constitutum est  
 ut qui credit in Christum, saluus sit, sine opere,  
 fide, gratis accipiens remissionem peccatorum.

Basilii usus est etiam particula: Sola fiducia  
 tione de humilitate. Ita Bernhardus: Per solam  
 iustificatus, pacem habebit apud Deum. Hieronymus  
 inquit: Iusticia nostra non ex proprio merito,  
 Dei consistit misericordia.

Tertia pars poenitentia,

Est, Noua obedientia, que est propositio  
 choandi nouam vitam, congruentem ad omnia  
 data Dei, iuxta regulam: Milita bonam militiam  
 bens fidem, & bonam conscientiam.

Recita vsitatas Quæstiones, de bonis  
 operibus.

1. *Quæ opera sunt docenda, & faciendæ?*

Respondeo. *Illæ quæ præcipiuntur in Decalogo, nisi intellectu, iuxta dictum Ezech: 20. In præceptis meis ambulate, & facite ea.*

2. *Quomodo possunt fieri bona opera?*

*Externa opera Legis Moralæ, quæ nihil differunt à sensatione locomotiua, possibilia sunt omnibus hominibus, etiam non renatis. Obedientia verò interior, non inchoatur nisi in conuersione ad Deum, id est, non inchoatur sine Euangelio, sine filio Dei & Spiritu sancto. Filius Dei efficax est in credentibus, voce Euangelij, & simul effundit Spiritum sanctum, confirmantem assensum in homine, & excitantem motus, conformes DEO. Non fiunt igitur bona opera, id est, initia nouæ obedientiæ sine agnitione, præsentia, & auxilio Christi. Quia Filius est umbraculum protectionis, perpetuæ intercessionis, & gubernationis. Docet mentes, regit eas consilijs, & Spiritu sancto confirmat corda, contra illecebras Diaboli.*

*Hæc præsentia Filij, conspicitur à Sanctis tripliciter:*

1. *Sentiunt consolationem in corde, in conuersione, iuxta dictum: Iustificati fide pacem habemus.*
2. *Sentiunt auxilium in ipso labore, ut dicitur: Spiritus opitulatur infirmitati nostræ.*



3. In euentu agnoscunt Deum fuisse gubernatorem, iuxta dictum: Commenda Deo viam tuam, et ipse faciet.

3. Quomodo placet inchoata obedientia?

Hec questio declaratur tribus modis.

1. Necessesse est in conuersione statuere, quod placeat propter Filium, gratis, sola fide.

2. Agnoscamus, nos nequaquam legis gratia, sed hæere in nobis adhuc multa peccata, et hæc vero dolore deploremus.

3. Sciamus, necessario tamen inchoatam obedientiam, et oportere in nobis esse bonum profectum, non faciendi contra conscientiam. Et hanc inchoatam obedientiam, quanquam languidam, et timidam, tamen etiam placere propter Mediatorem conuersis, qui et repugnant infirmitati suæ, et credunt eam sibi remitti, propter Mediatorem.

Euangelium enim duplicem et inchoatam legem promittit gratuitam remissionem peccatorum confugientibus ad Mediatorem, et illam multam obedientiam renatorum, ornat hæc gloria, quod sit imputatio legis, scilicet, imputatione et inchoatione.

4. Propter quas causas, Noua obedientia est necessaria, seu, cur sunt facienda bona opera?

1. Ideo fit reconciliatio, ut restituatur confectio cum Deo. Necessaria igitur est inchoatio nouæ obedientiæ.

## Qualis est illa necessitas r.

Est necessitas ordinis causæ, & effectus, vel, necessitas definitionis. Nulla enim est penitentia, nulla fides, in his, qui perseverant in delictis contra conscientiam. Omnis igitur renatus, necessario habet inchoatam obedientiam, Quia si non haberet eam, non esset renatus, sicut si Trigonus non haberet tres angulos, non esset Trigonus. Ac necessitas illa, oritur ex immutabili ordine creationis, & redemptionis. Creatura rationalis, necessario obtemperat creatori. Et ideo Filius Mediator pro nobis victima factus est, ac inenarrabiles cruciatus sustinuit, ut in reconciliatione donato Spiritu sancto, restituatur in nobis imago Dei, & fiat sanctificatio ad vitam æternam.

2. Lapsibus contra conscientiam, excutitur Fides, & Spiritus sanctus. Ergo tollere necessitatem bene operandi, est concedere Antinomicam licentiam ruendi in fœdera, quibus fides & Spiritus sanctus excutuntur.

3. Ut vitentur pœnæ temporales, & æternæ. 2. Petri 2. Fiunt eis posteria, deteriora prioribus. Et: Vere scio, quod non parcis delinquenti.

4. Ingens dignitas est Novæ obedientiæ, non quod sit illo modo vel meritum, vel causa remissionis peccatorum, sed quia placet Deo, propter Mediatorem, & nominatur cultus Dei, & sacrificium, hoc est, opus quo Deus indicat se honore affici. Bona opera accipiunt præmia corporalia, & spiritualia in hac vita. Quod plures convertuntur, cõ magis mitigantur publicæ & priuatæ

privata poene, ut dicitur: Habenti dabitur. Pater  
habet promissiones presentis & futurae vite. Nam  
in vita aeterna erunt gradus.

Hic Iuniores discant breuiter respondere ad  
quaedam argumenta, quae opponuntur  
contra doctrinam, de Iustificacione, seu iusticia fidei.

## I.

Vbi multa concurrunt, non est ponenda  
clusiua.

In conuersione hominis multa concurrunt.

Ergo non est dicendum, nos esse iustos, solummodo

Respondeo ad Maiorem: Vbi multa concurrunt,  
scilicet, tanquam causa, vel meritum. Nam  
In conuersione concurrunt multae virtutes, sed illae  
sunt causae, vel merita remissionis. Et exclusiua  
excludit, ut Antinomi contendunt, presentiam aliarum  
virtutum, aut necessitatem bene operandi, sed conueni-  
entiam meriti, seu, fiduciam propriae dignitatis.

## 2.

Fide sumus iusti.

Fides est opus.

Ergo operibus sumus iusti.

Respondeo ad Maiorem: Propositio intelligitur  
est correlatiue. Fide sumus iusti, id est, sumus iusti

De per misericordiam propter Mediatorem Filium  
 Dei, quem tamen agnosci fide, & apprehendi ac ap-  
 precari nobis eius merita, atq; beneficia fide oportet.  
 Minor: Fides est opus. Sed non sumus iusti, propter  
 aliud opus, vel qualitatem, inherentem in nobis, sed  
 propter misericordiam, quam Fides accipit. Ideo qui-  
 dam perspicue dixit: sumus iusti, non propter nostrum  
 ordere, sed propter Christum.

3.

Tale fuit Argumentum Osi-  
 dri.

Iusticia est vita, iuxta dictum: Iustus fide sua  
 vivit.

Remissio peccatorum, & imputatio iusticie,  
 non est vita, quia est tantum relatio, vel ordi-  
 natio in mente divina.

Ergo remissio non est vera iusticia.

Respondeo. Nego Minorem: Quia etsi necesse  
 est retineri in vocabulo Iustificationis relationem, sci-  
 licet, remissionem peccatorum & reconciliationem,  
 & imputationem Iusticie, propter Mediatorem, ta-  
 men hec relatio non est ociosa speculatio aut imagina-  
 ria imputatio, ut fanatici somniant, sed habent se cor-  
 relative, remissio, & vivificatio, iuxta dictum: Iustus  
 fide sua vivit. Enthusiastæ abducunt homines à Me-  
 diatore, & docent nos placere propter impressam no-  
 stram iustitiam, Sed sciendum est, in hac vita, in omni consor-  
 tatione.

Aa 5.

lacione.

lacione, & lucta, meritum Filij Dei, in infirmitate  
ferendum esse, omnibus virtutibus novis, quæ non  
efficiuntur, quia sunt languide, & imperfecte. Igitur,  
igitur, nititur merito solius Christi. Sed cum illa  
sione, coniuncta est viuificatio, & inchoatio  
te, quæ efficitur per Spiritum sanctum, accendit  
illam lucem fidei in hominibus.

## 4.

Hæc sunt argumenta, quibus Synodus  
dentina, conatur stabilire Ethnicorum  
profanam dubitationem, de  
reconciliatione.

Vbi est infirmitas, & imbecillitas, ibi non  
certitudo, & πλυσσοφία.

In conuersis est ingens imbecillitas Fidei.

Ergo non potest esse certa assensio de gratia  
vel de acceptatione nostri apud Deum.

Respondeo. Nego Maiorem, Quia Fides  
ascendens certo, & sine dubitatione in Deo, non  
nostra dignitate, vel perfectione: Sed intuitu  
tum Christi, vel promissionem, de misericordia gratia  
ta, & patefacta in Euangelio. Ideo est summa cer  
tudo, & πλυσσοφία. Simul autem in veris dubi  
tationibus, sentitur hæc consolatio, iuxta dictum: In  
fide, pacem habemus. Clamamus Abba pater. Et  
inquit Augustinus: Credens scit se credere.

S.

Electio est arcana.

Nemo placet, nisi sit electus.

Ergo necesse est dubitare de gratia.

Respondeo. Nego Maiorem. Quia electio non est diuellenda a iustificatione retinentium fidem ac bonam conscientiam. Sed iudicandum est tantum de voluntate Dei, ex verbo reuelato. Duo sunt autem capita verbi reuelati, in quibus nihil est ambiguitatis. Lex asserat, Deum verè irasci omnium peccatis. Vox Evangelij promittit remissionem peccatorum, & reconciliationem, omnibus, qui Fide confugiunt ad Maiorem, nec sunt in Deo contradictorie voluntates, quia Deus est verax, & imputatio contradictionis est mendacium. Ad Minorem responderi potest, Nemo vult placere, scilicet, finaliter, nisi sit Electus, iuxta dictum: Esto fidelis vsq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.

6.

Tantum illi sunt beati, qui perseverant vsq; ad finem.

Nemo scit se perseveraturum vsq; ad finem, sicut dicitur: Qui stat, videat ne cadat.

Ergo nemo certo debet affirmare, se esse in gratia.

Respondeo ad Maiorem: Illi qui perseverant vsq; ad finem, sunt beati, scilicet, finaliter. Deinde dico, Plur est in conelusione, quam in præmissis. Hoc enim sequitur: Ergo nemo sit securus, aut negligens, quia etiam renati possunt labi.

Cura

Cum autem loquimur de fide iustificante, semper fides significat fiduciam, quæ in præsentia accipit remissionem peccatorum, & reconciliationem a DEO, statuit se esse in gratia, & certo recipi se a Deo, ac exaudiri propter CHRISTVM. Illud certum est quia promissio est certa, Inducitur est autem, ex voluntate Dei reuelata. Credens certo placet in præsentia. Perseuerans in sceleribus contra conscientiam verè displicet Deo.

7.

Salomon inquit: Nescit homo, utrum eorum amore dignus sit.

Ergo nihil certi potest affirmari, de voluntate Dei erga nos.

Respondeo. Nego consequentiam, quia dicitur Salomonis, non loquitur de promissione gratiæ. docet, ex euentibus non esse iudicandum, de voluntate DEI. Impij sæpe florent, iusti verò premuntur, & videntur calamitates, non sunt semper signa iræ. Debet igitur hominem ad verbum Dei, à spectu oculis extrahi. Et quanta amentia est, dicere, adulteros, & homicidas, non scire an sint digni odio Dei.

8.

Ita argumentatur eadem Synodus de operibus.

Opera Dei sunt perfecta.

Bona opera renatorum, sunt actiones ipsius Dei,  
sicut dicitur: *Viuit in me Christus.*

Ergo sunt perfecta, & merentur uitam eternam.

Respondeo ad Maiorem: Opera Dei sunt perfecta, scilicet, seruato ordine, & gradibus, quos ipse Deus instituit. Infans est creatura, & opus Dei, & tamen nondum est perfectus homo. Minor: Bona opera renatorum, in hoc statu inchoationis, nondum sunt perfecta, quia nondum tota natura hominum integre est sanata. Placent autem Deo, quia persona placet gratis, propter Mediatorem, & sordes, vel reliquias peccati, teguntur fide propter Christum. Paulus etiam iam renatus, placet propter Mediatorem, quia nouitas inchoata, etsi est effectus Spiritus sancti, nondum tamen est integra.

9.

Opus mulieris in Bethania, vngentis preciosissimo oleo pedes Christi, placet Deo.

Opus illud non erat mandatum lege Dei, sed  
ἀδ' ἰαφ' ογορ.

Ergo etiam opera non mandata diuinitus placent Deo.

Respondeo. Nego Minorem: Illud opus erat opus confessionis, quo Maria testificabatur, se tribuere huic doctori hunc honorem, quod sit Messias. Ideo hanc suam fidem, singulari opere declarat, quod, etsi non est mandatum in specie, tamen in genere pertinet ad opera





Respondedo etiam breuius. Concedo nouitatem  
 æternam, qualis erit in uita æterna, præstantio-  
 rem esse fidem, sicut dicitur: Maxima horum dilectio.  
 Sed in hac uita, non habemus integram nouitatem, ergo  
 non possimus ea esse iusti.

## II.

Necessarium significat coactionem.

Noua obedientia renatorum debet esse sponta-  
 nea, & uoluntaria.

Ergo non est necessaria.

Respondedo. Reijciatur Maior, cum sit agrestium  
 Antinomorum mala definitio. Necessarium enim non  
 significat hoc, quod extorquendum est per coactionem,  
 electione uoluntatis impedita, sed significat ordinem,  
 quem sanxerunt sapientia, & iusticia Dei. Ideo dicimus  
 bona opera esse necessaria, necessitate definitionis, Quia  
 ut sunt necessaria, & ut illa obedientia præste-  
 tur, & ut sit spontanea, sicut recte Minor assue-  
 rat. Quæ etiam obedientia Angelorum est necessaria, &  
 tamen uoluntaria. In hanc sententiam dicitur: Debitos  
 seruimus. Item, Debemus nos mutuo diligere. Item,  
 Quod debemus fecimus.

## II.

Opera non mandata, sunt libera, seu, arbitraria.

Etiã opera moralia, non mandantur renatis.

Ergo sunt libera, non necessaria.

Minor probatur. Paulus de Eleemosynis inquit:  
 Non dico hoc ex præcepto.

Responso

Respondeo. Nego Minorem. Opera Deorum non sunt libera, sed dictum Pauli loquitur de modulatione, vel collectione in Eleemosynis, ibi gratia morale, & necessarium, ut singuli aliquid contribuunt ad sustentationem inopum. Sed species videlicet contributionis, non est definitus verbo Dei. Ergo ministri debent sancire certum numerum Eleemosynarum, sicut reges indicunt tributa. Sed seruatur in Christo: Date, ἐκ τῆς ἰσχύος, pro facultate, ut Paulus inquit: Non ut vobis sit afflictio, sed otium.

Quomodo numerant scriptores Pontificij partes pœnitentiæ?

Constituunt primò falsam & insulsam contributionem.

POENITENTIA est præterita peccata purgare, & plangenda non facere. Hec mutata ab his congruit ad pœnitentiam Iudæ, & omnium denique, non ad pœnitentiam Petri aut aliorum salutarum, quia nulla sit mentio consolationis, & fidei. Unde recensent tres partes huius tragicæ pœnitentiæ, scilicet, contritionem, confessionem, & satisfactionem.

Qui sunt ipsorum errores præcipui de contritione?

Duo sunt præcipui. Docent oportere esse simpliciter contritionem. Quod simpliciter est impossibile. Nam quò magis cresceret dolor, sine fide, eo magis

venit homines in desperationem, & blasphemiam.  
Ipsi dicunt, sufficientem contritionem mereri remissionem culpæ. Hoc commentum, ut multo stultius est, et maiore contumelia afficit meritum Christi, & magis delet concionem Euangelij, de iusticia fidei.

Quid ipsi nominant confessionem?

Hoc loco confessio nominatur à Pontificijs, enumeratio delictorum, faciendâ administrantibus Sacramenta.

Est ne illa necessaria?

Non est, quia nusquam extat præceptum divinum, de enumeratione singularum delictorum. Et enumeratio omnium est impossibilis, iuxta dictum: Delicta quis intelligit. Et serio detestamur figmenta, quibus fingunt hanc pudefactionem, mereri remissionem peccatorum. Hac carnificina auxit dubitationes, improprie fidem & invocationem, & confirmavit in alijs presentiam, in alijs desperationem.

Contra:

Ostensio est mandata, iuxta dictum: Ite ostendite vos Sacerdotibus.

Confessio est ostensio.

Ergo est mandata.

Respondco. Ex puris particularibus, nulla sequitur conclusio. Ostensio Leuitica, vel Mosatica, non fuit enumeratio peccatorum, sed ritus Politicus, vel

Bb      physicus,

physicus, cum Sacerdotes, quibus duplex genus professionis, Theologicum, & physicum, fuit commo- datum, dabant testimonium sanationis, illis, quibus dati erant. At Christus in genere tantum praecipit, & singuli se adiungant ministerio.

2.

Ita argumentatur Synodus  
Tridentina.

Iudex non potest absolueret, nisi causa cognita.  
Pastor est Iudex.

Ergo necesse est fieri cognitionem, ad quam  
cessaria est enumeratio.

Respondeo. Nego Minorem. Minister Ecclē-  
sij, non est forensis Iudex. Et annuntiatio remissionis  
quam facit, seu multis, seu singulis, fit ratione ministerij,  
Quia est consolatio sanans conscientiam coram  
Deo, non est potestas forensis alligata ad personam mi-  
nistri, sed denunciatio voluntatis diuine in verbo  
lato expressae, sic instituta, ut sit efficax, secundum  
& propter promissionem Christi, in credentibus, &  
hac annuntiatione propria ministerij Euangelici designa-  
tatur iurisdictio Ecclesiarum, qua fit publica & non  
maduersio, in pollutos enormibus, & notorij crimini-  
bus.

DE SATISFACTIONIBVS.

Nomen satisfactionis, sumptum est à veteri  
spectaculis publicae poenitentiae, quae tantum fuerat